

З метою динамічного, збалансованого, сталого регіонального розвитку необхідно:

– формувати регіональні стратегії розвитку з повним врахуванням природного, економічного, трудового, наукового та іншого регіонального потенціалу;

– розробити більш дієві механізми участі громадськості у формуванні та реалізації державної регіональної політики і стратегій регіонального розвитку.

Список використаних джерел

1. Про засади державної регіональної політики: закон України від 5 лютого 2015 року № 156-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.

2. Пухкал О. Участь громадських організацій у розвитку громадянського суспільства в Україні/ О.Пухкал // Зб.наук.праць Національної академії державного управління при Президентові України. – 2007. – № 2. – С. 246 – 252.

3. Серьогін С. Актуальні напрями розвитку та використання інформаційно-комунікаційних технологій в публічному управлінні України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/itis%20seminar%202015/pdf/Seregin.pdf.

4. Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020”: Указ Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

Чухно Інна Анатоліївна

РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Починаючи з 1992 р., коли на Всесвітній конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку був офіційно оголошений та прийнятий термін сталого розвитку, концепція сталого розвитку не лише не втрачає своєї актуальності, а й набуває все більшого поширення.

Поняття сталого розвитку об’єднує в собі три головних напрями, три взаємопов’язаних компоненти розвитку: економічний, соціальний та екологічний. Сутність економічного напрямку полягає в оптимальному використанні обмежених ресурсів та застосуванні сучасних зберігаючих підходів для забезпечення збереження сукупного капіталу територій. При цьому слід зауважити, що сучасний розвиток економічних відносин, стрімке зростання технологій, ролі та обсягів інформації в суспільстві призводять до структурних змін в сукупному капіталі, збільшуючи роль нематеріальних потоків, таких як інформація, інтелектуальна власність та роль людського капіталу.

Соціальний компонент сталого розвитку спрямований на постійне збільшення ролі конкретної людини та територіальних громад у вирішенні питань своєї життєдіяльності. Цей напрям тісно переплітається з поняттям людського розвитку і спрямований на забезпечення стабільності суспільства,

зменшення соціальних та культурних протиріч та конфліктів, формування толерантності та терпимості до культурного, релігійного, політичного різноманіття, збереження та підтримки культурної та історичної спадщини, забезпечення гідних умов та рівня життя для людей.

Екологічний напрям сталого розвитку має створити умови для забезпечення цілісності біологічних і фізичних природних систем, їх життєздатності, та глобальної стабільності усєї біосфери. Головним завданням цієї компоненти сталого розвитку є забезпечення належних умов життя людей на сучасному етапі при збереженні та покращенні екологічної ситуації для того, щоб забезпечити гідні природні, екологічні умови (або хоча б не погіршити їх) для існування майбутніх поколінь.

Як зазначають науковці, головна мета сталого розвитку суспільства полягає у забезпеченні умовно нескінченного існування людської цивілізації та її прогресивного розвитку. Така мета вимагає розв’язання задач двох рівнів. Перший рівень можна позначити як необхідний – це фізичне виживання людини біологічної. Другий рівень – достатній, він передбачає духовний розвиток людини соціальної. Зазначене не означає якусь черговість чи ієрархію. Обидва рівні надзвичайно важливі та взаємозалежні. Друга група цілей сталого розвитку – цілі забезпечення. Їхня суть – у збереженні умов, за яких може існувати природа і активно діяти людина. Вони також мають два рівні орієнтирів: перший – збереження (у дуже вузьких межах) параметрів біосфери, за яких може існувати біологічна природа людини; другий рівень – збереження цілісних природних ландшафтів. Третя група цілей – цілі підтримки (підтримка умов, за яких можуть існувати біосфера та її складові екосистеми): по-перше, збереження у незмінному вигляді або з мінімальним антропологічним впливом окремих ландшафтів дикої природи, обмеження втручання людини у природу; по-друге – перебудова технологічної основи людської цивілізації, на зміну сучасним затратним технологіям мають прийти нові, що матимуть мінімальний рівень природозатратності та екодеструктивності на одиницю продукції. Зазначені цілі сталого розвитку взаємопов’язані, вони є цілями управлінської діяльності на усіх рівнях – глобальному, регіональному, місцевому. Вони складають основу для розробки політики та конкретних заходів органів управління відповідних рівнів [3, с. 38 – 39].

Говорячи про розвиток територій, не можна говорити про якісь окремі його напрями, адже насправді територія в сучасному розумінні з точки зору державного управління і управління нею – це складне комплексне утворення і забезпечити, скажімо, її соціальний розвиток, не вплинувши і не впливаючи на інші компоненти, просто неможливо.

Системне узгодження і баланс цих трьох складових (економічної, соціальної та екологічної) – завдання величезної складності. Зокрема, взаємний зв’язок соціальної та екологічної складових призводить до необхідності збереження однакових прав сьогоднішніх і майбутніх поколінь на використання природних ресурсів. Взаємодія соціальної та економічної складових вимагає досягнення справедливості при розподілі матеріальних благ між людьми й надання цілеспрямованої допомоги бідним прошаркам суспільства. І, нарешті,

взаємозв'язок природоохоронної та економічної складових потребує вартісної оцінки техногенних впливів на довкілля. Вирішення цих завдань – найголовніший виклик сьогодення для національних урядів, авторитетних міжнародних організацій та всіх прогресивних людей світу [2, с. 4].

Як зазначає О. Лебединська, сталий розвиток будь-якої держави вимагає створення єдиного господарського комплексу з ефективним використанням місцевих ресурсів, переваг територіального поділу праці та запобігання ускладненням на політичному, економічному, міжетнічному ґрунті [1, с. 152].

Існуюча система державного регулювання регіонального розвитку на сьогодні поширюється на різні сфери життєдіяльності суспільства, реалізуючись у вигляді окремих складових державної політики, зокрема соціальної, економічної, політики природокористування, гуманітарної політики тощо. Основна проблема при цьому полягає в узгодженні інтересів, пріоритетів та завдань кожної із цих складових державної політики в рамках регіональної політики із інтересами, проблемами та перспективами кожного конкретного регіону чи території, врахування поточної ситуації та потенціалу території та пріоритетів розвитку конкретної територіальної громади.

При цьому важливим є створення умов для актуалізації питань сталого розвитку та врахування принципів і засад сталого розвитку при управлінні окремими територіями. З поширенням процесів децентралізації та зростанням ролі територіальних громад у вирішенні питань власного розвитку їх вклад у реалізацію концепції сталого розвитку має постійно зростати при забезпеченні підтримки вирішення проблем територіального розвитку на засадах сталості з боку держави, державної політики.

Основною метою як державного управління територіальним розвитком, так і управління власним розвитком окремих територій на місцях має бути, в кінцевому підсумку, забезпечення гідних умов і рівня життя населення, покращення їх якості, при збереженні потенціалу такого розвитку для прийдешніх поколінь. І оскільки всі особливості, проблеми та потенціал розвитку конкретних територій найкраще можна зрозуміти тільки на місцях, то й роль конкретних територіальних громад, місцевого управління в забезпеченні сталого розвитку територій має постійно зростати.

При цьому, як зазначають науковці, досягти ефективного державного регулювання розвитку територій можна лише за умови виконання основних принципів, до яких належать: обґрунтоване та ефективне поєднання державного регулювання й ринкового саморегулювання залежно від ступеня адаптації до них регіонів та рівня їх репресивності; обґрунтування та реалізація механізмів державного регулювання регіонального розвитку в режимі “особливої відповідальності” [4].

Таким чином зазначимо, що в сучасних умовах розвитку суспільства значення та необхідність забезпечення принципів сталого розвитку в державному та територіальному управлінні постійно зростає. Застосування цієї концепції створює умови для забезпечення розвитку як держав, так і окремих територій, формування та підвищення рівня та якості життя населення при

забезпеченні збереження та відтворення належних умов для продовження життя прийдешніх поколінь. При цьому, в забезпеченні сталого розвитку конкретних територій все більшу роль мають відігравати місцеве управління територіальним розвитком та місцеві громади, роль яких в територіальному управлінні повинна постійно збільшуватись.

Список використаних джерел

1. Лебединська О. Державне регулювання розвитку регіону: проблеми та перспективи / О. Лебединська, І. Валентюк // Вісник Національної академії державного управління. – 2010. – № 3. – С. 151 – 156.
2. Сталій розвиток регіонів України [Текст] / науковий керівник М.З. Згуровський. – К. : НТУУ «КПІ», 2009. – 197 с.
3. Сталій розвиток суспільства: навч. посіб. / А. Садовенко, Л. Масловська, В. Серета, Т. Тимочко. – 2 вид. – К., 2011. – 392 с.
4. Фетисов Г.Г. Региональная экономика и управление / Г.Г. Фетисов, В. П. Орешин. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 416 с.

Якушев Дмитро Володимирович

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ ПРИ ОБ'ЄДНАННІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Децентралізація в Україні – одне з актуальних питань сьогодення. Розширення повноважень громад, формування ефективної публічної влади – основна задача проведення реформи адміністративно-територіального устрою України. Як свідчить європейський досвід, проведення подібних реформ закінчується успіхом та подальшим розвитком країни. Об'єднавши зусилля громад та органів влади на місцях, неурядових організацій, вітчизняних та міжнародних експертів, залучивши підтримку від Європейського Союзу, у нас є усі передумови для забезпечення сталого розвитку територіальних громад.

На виконання Закону України “Про добровільне об'єднання територіальних громад” вже утворено більшість об'єднаних територіальних громад. Після такого об'єднання у територіальних громад з'являється можливість ефективніше використовувати бюджетні ресурси, кошти позабюджетних фондів, кошти інвесторів для регулювання та стимулювання економічних і соціальних процесів у громаді. Однією з переваг об'єднання є можливість збільшення витрат об'єднаної територіальної громади для вирішення екологічних проблем.

Ефективне управління природоохоронною діяльністю дає можливість соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади без погіршення стану довкілля та обрання найбільш ефективних шляхів регулювання в сфері охорони навколишнього природного середовища.

Перед об'єднаною територіальною громадою стоять практичні завдання з розвитку єдиної системи екологічного менеджменту та екологічного аудиту, впровадження стратегічної екологічної оцінки, вдосконалення механізмів фінансування екологічних заходів тощо.